Conselleria d'Educació
i Universitats
Institut d'Avaluació i Qualitat
del Sistema Educatiu

Maig 2025

Avaluació externa curs 2024-2025
4t d'educació secundària obligatòria

Competència en comunicació lingüística en llengua catalana

MODEL 2

Nom i llinatges: _____

Centre: _____ **Grup:** _____

Instruccions

- Per fer la prova utilitza un bolígraf **blau** o **negre** no esborrable.
- No facis servir cap corrector (líquid, cinta…).
- En aquest MODEL hauràs de **respondre** de la manera següent:
  - A la **PART 1**
    - marcant ☒ **l'opció** o les **opcions** de resposta correctes. Fixa't si hi ha una o més respostes correctes per a cada pregunta.

☒ A. ☐ B. ☐ C. ☐ D.

* si t'equivoques, omple tot el quadrat ■ i marca de nou la resposta correcta amb **X**. Si vols marcar de nou una opció ja descartada, encercla-la ◉.

- escrivint la resposta correcta dins del requadre:

El text diu que…

- marcant si les afirmacions són **vertaderes** (**V**) o **falses** (**F**) amb una **X**.

	V	F
	X	
		X
	X	
		X

- completant les taules en què l'enunciat demana que relacionis columnes:

Pregunta	**A**	**B**	**C**	**D**
Opció	1	2	3	4

  - La **PART 2** és per escriure la redacció final. Si necessites fer una planificació o esquema del text que has d'escriure, pots utilitzar l'espai indicat al quadern amb el nom *esborrany*.
    - Recorda que només pots escriure la teva resposta dins l'espai que marca el requadre.

Comprensió oral

Àudio: *La nostra tribu*, de **L'ofici de viure**. Catalunya Ràdio.

1. Què dona **sentit** a la nostra **vida** segons la psicòloga Joana Frigolé?

0-1

2. Indica almenys **dos sinònims** que fa servir el presentador del programa per descriure la paraula ***grup.***

0-1-2

3. Indica quins d'aquests enunciats **completen** les paraules de la psicòloga Joana Frigolé quan diu «**som animals mamífers**».

Marca ☒ les **opcions** correctes.

- ☐ A. Som una espècie animal en què només sobreviuen els individus millor adaptats a l'entorn.
- ☐ B. La nostra supervivència depèn de cuidar-nos els uns als altres.
- ☐ C. La nostra supervivència depèn de les decisions d'un líder.
- ☐ D. L'ésser humà és una espècie que necessita viure en comunitat.

0-1

4. **Explica** de manera breu l'afirmació següent del psicòleg Josep M. Faricle: «**la soledat és la gran pandèmia actual**».

0-1

5. Amb quina de les **situacions comunicatives** següents relacionaries aquestes **característiques**:

Marca ☒ **l'opció** correcta.

frases inacabades - repeticions d'una mateixa idea - pauses en el discurs

- ☐ A. El discurs inaugural del curs en una facultat de psicologia.
- ☐ B. La intervenció d'un especialista en una conversa radiofònica.
- ☐ C. Un documental televisiu sobre els trastorns psicoafectius.
- ☐ D. Un capítol d'un *podcast* especialitzat en temes d'actualitat.

6. Indica ☒ si són **vertaderes** (V) o **falses** (F) les afirmacions següents d'acord amb com entén el psicòleg Josep M. Faricle el sentiment de **pertinença** a un **grup** social.

El sentiment de **pertinença** a un **grup** social el podem trobar...

	V	**F**
vivint en una ciutat.		
compartint el compromís en valors i objectius.		
formant part de grups en xarxes socials.		
seguint *influencers* d'èxit.		
comptant amb la proximitat física d'altres en la vida quotidiana.		

0-1-2 ☐

7. Un dels convidats és presentat en qualitat de psicòloga i ***coach***. Indica almenys dues de les paraules següents que siguin equivalents en català. Marca ☒ les **opcions** correctes.

- ☐ A. entrenador
- ☐ B. fisioterapeuta
- ☐ C. assessor
- ☐ D. preparador

0-1-2 ☐

8. El psicòleg Josep M. Faricle fa l'afirmació següent:

> *Aquests grups de pertinença organitzats digitalment són un engany,* ***per posar una paraula educada.***

Què **vol dir** amb l'expressió destacada en negreta?

Raona breument la resposta.

0-1

9. Les **paraules** que es fan servir a l'àudio es poden agrupar quan fan referència a un **mateix tema**. Fixa't en l'exemple i **escriu** una o diverses paraules que identifiquin aquests grups.

A)	B)	C)	D)
internet			
xarxa	tribu	neurotransmissor	amor
influencer	colla	pandèmia	dolor
digital	col·lectiu	psicologia	soledat

0-1-2

Lectura 1

L'ambre gris

La seva fragància indescriptible acompanyava els rituals de l'antic Egipte, perfumava els palaus de les reines d'Orient i feia únics els àpats dels sultans, mentre els metges el feien servir per curar la ment i el cor i li atribuïen efectes afrodisíacs. De la mateixa manera, a Europa les dames més nobles duien al coll una capseta arrodonida, penjant d'un collaret d'or adornat amb joies, però el que era més valuós de debò n'era el contingut: un fragment d'ambre gris, que purificava l'aire al voltant i mantenia la pesta allunyada.

De fet, quan dius que una cosa es ven a pes d'or, en el cas de l'ambre gris l'ofens, perquè costa molt més. I no cal tamisar el llit dels rius ni endinsar-se en la foscúria de les mines, el pots trobar tot passejant per la vora de l'oceà. Arriba allà, a la platja, i segur que acaba a les mans de la gent més rica del món.

D'on prové, però, durant molt de temps va ser un misteri. Corrien les teories més fantasioses, per als xinesos era l'alè d'un drac condensat pel mar, per als filòsofs àrabs, una trufa que creixia al fons del mar o el fruit d'alguna planta submarina, un mineral dejectat pels abismes, una barreja entre mel i cera d'abella que havia caigut i rodolava entre les ones, i un llarg etcètera (...).

Fins al vespre del 13 de febrer del 1783, quan a la Royal Society de Londres es procedeix a la lectura d'un informe sobre l'ambre gris del doctor Frank Schediawer, que és austríac però viu a Anglaterra (...).

Ha examinat diversos fragments d'aquesta substància, i en cap cas ha trobat "urpes o becs d'ocell, plomes, plantes o conquilles o espina de peix". El que no manca mai, en canvi, són els becs de calamar.

En aquell moment no aconseguia explicar-s'ho, més endavant alguns caçadors de balenes li van exposar amb gran desimboltura que l'ambre gris es pot trobar a la vora del mar, sí, però en quantitats molt superiors a l'interior de les vísceres dels catxalots. (...)

Així, avui sabem que l'ambre gris el produeixen aquestes balenes, habituades a menjar sípies i calamars, bons i nutritius però amb un bec duríssim i indigerible que es queda a l'estómac i els provoca molèsties. Aleshores la substància recobreix els becs, els empaqueta i els fa passar per l'intestí sense provocar gaires danys, fins a alliberar-los amb els excrements.
Vet aquí per què al principi té un color marró fosc i fa una ferum que tomba d'esquena, però després de surar durant anys per l'oceà es torna més clar i pren aquell perfum seu embriagador.

En conclusió, també en aquest cas no servien de gaire els debats sobre trufes marines, alens de drac i minerals dels abismes, n'hi havia prou amb preguntar-ho a la gent del mar. I descobrir així que el dolç ambre gris, l'essència de les reines, el do dels déus als mortals per oferir-nos un tastet de l'aire que es respira al Paradís, és la caca d'una balena que té una indigestió de calamars. (...)

Genovesi, Fabio. *El calamar gegant*, Edicions del Periscopi.

10. Localitza al fragment següent un **exemple** de cadascun d'aquests **recursos literaris.**

Recursos literaris

1. **Epítet:** adjectiu que s'adjunta a un nom per emfasitzar-ne una qualitat inherent.
2. **Comparació**: un objecte és comparat a un altre que hom suposa més conegut, per fer més sensible aquell o una propietat d'aquell.
3. **Personificació**: atribució de qualitats humanes a animals, coses o conceptes.

Fragment del text

«De fet, quan dius que una cosa es ven a pes d'or, en el cas de l'ambre gris l'ofens, perquè costa molt més. I no cal tamisar el llit dels rius ni endinsar-se en la foscúria de les mines, el pots trobar tot passejant per la vora de l'oceà. Arriba allà, a la platja, i segur que acaba a les mans de la gent més rica del món.»

Exemples

1. **Epítet**: _____
2. **Comparació**: _____
3. **Personificació**: _____

0-1-2

11. Aquest **text** pertany al subgènere de la divulgació científica, a quin tipus de **lector** el **recomanaries**?

Marca ☒ **l'opció** correcta.

Recomanaria aquest text a un lector que…

- ☐ A. li agradi llegir sobre les relacions humanes i el món complex dels sentiments i les emocions.
- ☐ B. s'apassiona amb els temes socials i amb els llibres que expliquen els grans canvis de la societat.
- ☐ C. estigui acostumat a la lectura de memòries, dietaris i biografies.
- ☐ D. li agradin els temes científics, com la investigació i el coneixement que desmunten les explicacions mítiques o llegendàries.

12. Indica almenys **3 recursos** que fa servir l'autor per destacar **l'existència** de l'**ambre gris**.

Marca ☒ les **opcions** correctes.

- ☐ A. Les aplicacions actuals en el camp de la cosmètica.
- ☐ B. L'origen real de la seva composició.
- ☐ C. Un recorregut històric del seu ús.
- ☐ D. El seu valor econòmic.
- ☐ E. La seva presència en la història de la pintura i la música.
- ☐ F. El misteri durant molt de temps del seu origen.

0-1-2

13. Extreu del text un **enunciat** que faci **referència** a l'**origen fantàstic de l'ambre gris** i un altre que en faci a l'**explicació científica**.

Origen fantàstic de l'ambre gris: ✍

Explicació científica: ✍

0-1

14. Què **vol dir** l'autor quan descriu l'ambre gris com «**el do dels déus als mortals per oferir-nos un tastet de l'aire que es respira al paradís**»?

✍

0-1-2

Lectura 2

SÀPIENS 253 - AVANÇATS EN EL TEMPS

EL PATINET A MOTOR

Quan es va inventar?

És probable que en èpoques antigues es fessin versions rústegues dels patinets. Al capdavall, es tracta de fixar dues rodes a una planxa, afegir-hi un mànec i deixar-se anar pendent avall.

A l'època de Napoleó (1769-1821). Ja es van documentar els primers patinets mecànics de l'era moderna. El 1817, l'inventor alemany Karl von Drais de Sauerbrun va idear un vehicle de propulsió humana com els d'avui en dia, que va tenir fora èxit entre joves i adolescents. Durant un temps no va passar de ser un entreteniment, res comparable a un autèntic mitjà de transport.

Els primers patinets a motor van irrompre al mercat gairebé al mateix temps que cotxes i motocicletes. El 1916, l'inventor nord-americà Arthur H.C. Gibson va crear l'Autoped. Era un giny que es movia amb rodes de 30 centímetres i un motor de 155 cc, tan potent o més que les motos de l'època

- podia assolir velocitats de fins a 50 quilòmetres per hora. Al cap de sis anys, es va deixar de fabricar, per manca de demanda.

En el període d'entreguerres, se'n van fer nous models, a banda i banda de l'Atlàntic, propulsats a combustió o amb electricitat. Però no van tenir el mateix èxit que altres vehicles que ja envaïen els carrers, com ara automòbils, camions o motos.

ARTHUR H.C. GIBSON

El 1916, l'inventor nord-americà va crear l'Autoped, un patinet tan potent com les motos de l'època.

VELOCITATS DE FINS A 50 KM/H

El giny de Gibson es movia amb rodes de 30 centímetres i un motor de 155 cc.

Per què va trigar tant?

Els patinets no estaven fets per a carreteres i carrers bonyeguts. Les rodes petites i l'equilibri precari dificultaven qualsevol trànsit per pistes amb bonys, forats, llambordes o grans desnivells; la màquina es podia fer malbé fàcilment i el conductor també. L'usuari pagava qualsevol caiguda amb el seu cos i, si tenia la sort de no caure, havia de mantenir una postura erecta que feia incòmodes els viatges una mica llargs. I s'embrutava de fang, pols i aigua. A sobre, els patinets eren pesats i no es podien carregar manualment. No eren gaire pràctics.

Una versió molt intel · ligent dels patinets elèctrics van ser les motocicletes de ciutat, a l'estil de la Vespa o la Lambretta. Eren la fusió perfecta del patinet i la moto clàssica; tenien seient i era senzill accedir-hi. Amb una bona suspensió i protecció davantera, van erigir-se, a la dècada del 1950, en el transport urbà per exel · lència.

Segurament van obrir pas als patinets elèctrics, però aquests darrers van necessitar encara un canvi crucial, que les calçades urbanes fossin totalment llises i que tinguessin rampes. En aquelles condicions, a partir del segle XXI, es va produir el boom dels patinets moderns. No perquè fossin molt diferents dels primers, sinó perquè els paviments de ciutat havien trigat més d'un segle a ser realment practicables.

15. Llegeix la font següent i indica quina **informació comparteix** amb el **text** que acabes de llegir:

Marca ☒ **l'opció** correcta.

Autoped: "Extremadament petit, compacte i lleuger"

Entre els ginys desenvolupats en aquell moment figura **el primer patinet motoritzat fabricat en sèrie, produït per l'Autoped Company of America de Long Island City (Nova York) i conegut amb el nom d'"Autoped"**. Aquesta companyia va motoritzar el clàssic patinet de fusta, utilitzat com a joguina per la canalla i com a mitjà de transport per alguns adults.

L'Autoped va ser patentat el 1916 per Arthur Hugo Cecil Gibson amb el nom de "vehicle autopropulsat". Al text de presentació de la patent, l'enginyer destacava que es tractava d'un vehicle "extremadament petit, compacte i lleuger", i a més que era "adequat per a una ràpida locomoció en condicions normals i relativament econòmic en ús i operació". El comparava, fins i tot, amb el pes, les dimensions i el cost dels automòbils que es fabricaven a l'època.

Com s'observa a les imatges històriques i a les unitats que se'n conserven, com la que guarda el National Museum of American History, el disseny de l'Autoped és força similar al dels patinets actuals. El model original comptava amb **un motor al costat de la roda davantera, que l'usuari activava quan empenyia la barra cap endavant i frenava quan la movia enrere**, mentre controlava la velocitat del manillar. Podia arribar a una velocitat poc més de 30 km/h, encara que no es recomanava perquè el vehicle era inestable. Tenia també fars davant i darrere, comptava amb caixa d'eines i es podia plegar. Alguns textos indiquen que en van arribar a existir una versió elèctrica, propulsada amb piles, encara que ho neguen expressament.

©2025 RACC Mobility Club | Condicions d'ús i Política de privacitat | Política de cookies | Protecció de dades

El primer patinet motoritzat…

- ☐ A. corria 30 km/h.
- ☐ B. no va ser elèctric.
- ☐ C. el va patentar Arthur H. Cecil Gibson.
- ☐ D. es movia amb rodes de 30 cm i un motor de 155 cc.

16. Al quart paràgraf, per tal de no repetir el substantiu ***patinet***, l'autor fa servir un **hiperònim** i una **elisió** (supressió).

Localitza'ls i escriu-los.

0-1-2

17. El text que has llegit acompleix les **propietats textuals** que pots llegir a continuació. Creus que l'aplicació d'aquests enunciats té **repercussió** en el **text**? **Raona** breument la teva resposta.

Adequació:
El registre lingüístic i el tipus de text són adequats.

Coherència:
El text està ben organitzat. L'explicació de les idees és clara. No repeteix ni inclou informació irrellevant.

Cohesió:
Enllaça bé les idees (connectors, recursos anafòrics...). La puntuació és correcta.

0-1-2

18. El text utilitza les tipologies textuals de la **descripció** i l'**exposició**. Explica **per què** són **adequades** en aquest text.

0-1-2

19. Llegeix el fragment següent:

> «**Al capdavall**, es tracta de fixar dues rodes a una planxa, afegir-hi un mànec i deixar-se anar pendent avall.»

Tria les paraules adequades per completar l'enunciat següent:

connector textual — complement circumstancial — prepositiva — subjecte — conjuntiva — atribut — adverbial — complement del nom

La locució _____ ***Al capdavall*** fa la funció de _____ .

0-1-2

Lectura 3

Conselleria de Salut
Direcció General de Prestacions, Farmàcia i Consum

Exemplar per al consumidor

FULL DE RECLAMACIONS Núm.: 5500 / 23

Empresa reclamada			
Empresa: Mar Viva	**Activitat**: alberg		**NIF**: G66734599
Adreça: carretera Cala Anguila s/n	**Localitat**: Manacor	**Província**: Illes Balears	
Illa: Mallorca	**CP**: 07500	**Telèfon**: 971849123	

Persona consumidora			
Nom i llinatges: Lluc Garcia Armengol		**DNI/CIF/NIE/Pass:** 21665437D	
Adreça: c/ Jonquet	**Núm.**: 15	**Localitat**: Petra	**Província**: Illes Balears
Illa: Mallorca		**CP**: 07520	
Telèfon: 6034567783		**Adreça electrònica**: llgarcia@gmail.cat	

[X] Autoritz que les notificacions d'aquest procediment es facin telemàticament a la meva carpeta ciutadana.

Forma de contractació

	A l'establiment		Fora de l'establiment
	Telèfon		Venda per catàleg
X	Internet		Altres formes de contractació

Descripció dels fets que motiven la reclamació o la denúncia

Un grup de sis persones ens hem allotjat de dia 17 de juliol a dia 22 a l'alberg 'Mar Viva' i els serveis oferts no es corresponen amb allò que vàrem contractar amb antelació. A continuació, explicam quines qüestions motiven la nostra denúncia:

— A les dutxes, o bé no hi havia aigua calenta, o bé era escassa.

— Part del mobiliari presentava desperfectes: a l'habitació compartida que ocupàvem els somiers de dos llits estaven en mal estat i tots els llits eren inestables i, per això, feien molt de renou.

— Per altra banda, la neteja de l'habitació era insuficient: pols acumulada, vidres tacats i el sanitari presentava brutor.

— Per últim, el preu de les activitats aquàtiques ens ha resultat un 15 % més car que el que apareix a la pàgina web.

Pretensions

— Reemborsament del 25 % del cost de la pernoctació

— Reemborsament del 15 % del cost de les activitats aquàtiques

Documentació que s'adjunta a la reclamació o la denúncia

— Imatges del mobiliari en mal estat i de l'estat de neteja de les habitacions.

— Testimonis d'altres inquilins que corroboren la manca d'aigua calenta.

— Còpia de la factura de les activitats realitzades i captura de pantalla dels preus que apareixen a la pàgina web.

Petra, 22 de juliol de 2024

Signatura de la persona que reclama o denuncia

20. Indica quina d'aquestes definicions correspon a un **full de reclamacions**:

Marca ☒ **l'opció** correcta.

Un **full de reclamacions** és un **text**...

☐ A. que pot ser oral o escrit i que fa servir un model de llengua informal, ja que és propi de les relacions socials.

☐ B. escrit que utilitza un model de llengua formal, ja que pertany a un àmbit administratiu.

☐ C. oral que fa servir un model de llengua formal, ja que pertany a l'àmbit dels mitjans de comunicació.

☐ D. escrit que fa servir un model de llengua formal o informal segons quina sigui la situació comunicativa.

22. Quines **compensacions** demana el **consumidor** pels fets que denuncia?

0-1

23. Extreu del text una **paraula** que tingui un **significat semblant** per a cadascun dels mots següents.

reclamació: _____

client: _____

comprovant: _____

devolució: _____

despesa: _____

demanda: _____

negoci: _____

0-1-2

24. Indica almenys **dos elements** del text que garanteixin que es tracta d'un **document oficial** de l'administració pública.

0-1-2

25. Consideres **adequats** els **apartats** del **text**?

- ☐ Sí
- ☐ No

A continuació indica quin d'aquests enunciats es correspon a les **necessitats** d'un **full de reclamacions**.

Marca ☒ **l'opció** correcta.

- ☐ A. El text l'ha de confeccionar cada consumidor, ja que ha de ser vàlid per a situacions de reclamació molt diferents.
- ☐ B. El text només cal que reculli les dades de l'empresa reclamada.
- ☐ C. El text cal que tingui una estructura que diferenciï qui és el denunciant i qui el denunciat, que reculli els fets de la denúncia i altres dades identificadores.
- ☐ D. Cal que el text pugui recollir detalladament com se sent la persona consumidora, que pugui expressar les emocions que li ha provocat els fets que denuncia.

0-1

Expressió escrita

25. A continuació hauràs de fer una redacció d'**aproximadament 200 paraules** (més o menys 20 línies de 10 paraules cada una).

Si n'escrius menys es veurà afectada la teva puntuació.

Et recomanam que primer facis un esborrany en l'espai en blanc que hi ha a continuació.

En alguns centres de secundària s'ha instaurat la figura de l'**alumne tutor**, això és, alumnes de cursos superiors, per exemple de 4t d'ESO, que vetllen perquè l'adaptació i la vida al centre dels alumnes més joves sigui d'allò més normal. Escriu un text en què donis la teva **opinió** sobre aquesta mesura, en aspectes com si t'agradaria ser un alumne tutor, si penses que qualsevol persona ho pot ser, o quins problemes es podrien evitar o solucionar, o si trobes que seria una actuació ben rebuda pels alumnes més petits.

0-1-2 25a

0-1-2 25b

0-1-2 25c

0-1-2 25d

0-1-2 25e

0-1-2 25f

0-1-2 25g

0-1-2 25h

0-1-2 25i

0-1-2 25j

La prova continua a la pàgina següent

Expressió escrita

Esborrany

Expressió escrita

Si has repassat bé tota la prova...

Enhorabona: has acabat!

Moltes gràcies per la teva col·laboració!

Conselleria d'Educació i Universitats
Institut d'Avaluació i Qualitat del Sistema Educatiu

Avaluació externa 2024-2025 IAQSE-CAIB © 2025 by IAQSE
is licensed under CC BY-NC-SA 4.0

Les imatges tractades en aquest document no vulneren els drets de propietat intel·lectual.